

КАНАДИЙСЬКИЙ РАНОК

CANADIAN RANOK

UKRAINIAN FAMILY WEEKLY

Часопис для Українських Родин

ВИХОДИТЬ КОЖНОГО ТИЖНЯ
У ВІТРОК

174 LOGAN AVENUE, EAST
WINNIPEG, MAN.

ЧИСЛО 147. — РІК XVIII.

ВІННІПЕГ, МАН., ВІТРОК. 21. СЕРПНЯ. 1923.

WINNIPEG, MAN., TUESDAY AUGUST 21, 1923.

VOL. XVIII—No. 147.

НОВИНКИ

ПШЕНИЧНИЙ ПУЛ В АЛБЕРТІ І САСКАЧЕВАНІ

Пшеничний Пул в Алберті і Саскачевані вже з'організований і в короткому часі приступив до роботи. Тимчасовий заряд Пулу вже іменовані. Що станеться з Манітобським пулом, ще не знати напевно. Одні заповідають, що Пул буде з'організований ще на ці жнива, другі ж доводять, що в Манітобі жнива починаються скорше, як в других західних провінціях, тож не буде часу на з'організування Пулу.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРИЗДИТЬ ДО КАНАДИ

Цей осени приїде до Канади бувший прем'єр Великої Британії, Ллойд Джордж. Він дасть ряд промов по різних містах Канади. Буде також і в Вінніпегу. В Алберті дасть дві промови — одну в Едмонтоні, а другу в Калгарі з раними Ліги Прогібіції.

ЧИ НЕ МАРНОВАННЯ ЦЕ ДОБРА?

Прогібіційні урядники у Вінніпегу вилучили до каналів пшениці, горішки, лікерів і самогонки вартості чверть мільона доларів. Не один з жалю аж сплещав, що тільки добра змарнували. Ті напикти відлучили урядники від бутлегерів. Кожний з них, а було їх сім соток, зібрав засуджений за пачкування опилюючими напоями в кількох останніх місяцях. Кажуть, що від смороду алкоголю урядники так попилися, що ледви не нога могли удержатися.

ЦІНА ГАЗОЛІНИ

В деяких стейтах Злучених Держав розпочало правління дохідження, що до ціни газоліни. В наслідок того ціна газоліни значно упала і далі упадає. Дня 14 серпня продавали в Чикаго галони газоліни за п'ятнадцять центів, а в стейті Тексас продавали її по одинадцять центів за галон. Ціна газоліни у Вінніпегу є 33 центи. Заходять питання, чому в Канаді вона така дорога?

ЖИВНА СМЕРТЬ В ДОРОЗІ ДО ЧУДОТВОРНОГО МІСЦЯ

В полудневій Франції знаходиться чудотворне відступство міське Лурд, до якого кожного року приїжджають хворі, каліки і хорі з цілого краю, ба навіть з інших країн Європи. Католицьке духовенство широко по світі розголошує чуда, які там мають діятися. Минулого тижня, дня 14 серпня, їхали автомобілем паломники з Голландії. На вузькій дорозі в горах автомобіль з паломниками хотів оминати жінку на дорозі і незручно звернувся в бік. Наслідком того автомобіль з паломниками покотився в пропасть 220 стій глибини, при чім всі в автомобілі, двайцять три особи зістали забиті на смерть.

Нічого не помогло, що їхали до чудотворного місця.

Кілько шкіл втратили Українці під Польщею?

Перед війною мали Українці в Східній Галичині з Лемківщиною 2,612 українських шкіл. Тепер втратили вони з ласки Польщі 1,067. З цього числа 682 українські школи замінені на польські, а з 385 утворено т.

БАНКРОТСТВО КАНАДІЙСЬКОГО БАНКУ

Канадський Банк, Гом Бенк оф Канада, замкнув виплату дня 17 серпня і перейшов у руки ліквідаторів. Гом Бенк оф Канада був важною фінансовою інституцією, яка оперувала головню у східній Канаді. В Західній Канаді мав цей банк тільки кілька філій. Гом Бенк був фінансовою інституцією католиків. Головно католики були урядниками і мали уділи в банку. Нюдин другий банк не хотів перебрати на себе недобору Гом банку і вести далі його інтерес. Страту понесли тільки ті, що мають в банку уділи.

РОЗРУХИ КОМУНІСТІВ В НІМЕЧЧИНІ

Всімх комуністів зістало за битих, а п'ятдесят ранених підчас робітничих розрухів в Альтдорфі в Німеччині. Заворушення і неспокій панують далі. Власти міські записали, що двісті цивільних людей, щоб повинні поліцейську службу. П'ятнадцять Німців ранених підчас понедількових заворушень померло. Всіх разом згинувло до двайцять п'ять осіб.

Подібні заворушення панують по цілій Німеччині. Всюди велике безробіття і голод, а використовують це для своєї пропаганди комуністи і доводять до заворушень. Деякі люди передсказують, що коли обставини в Німеччині не поправляться, настане там кровава революція.

ЗМІНИ І НОВІ ІМЕНУВАННЯ В ДОМІНАЛЬНОМУ ПРА- ВИТЕЛЬСТВІ

Роб, дотеперішній міністер промислу і торгівлі зістав іменованій міністером імміграції і колонізації. Ло, міністер без теки, зістав іменованій міністером промислу і торгівлі на місце Роба. Мекдоналд, міністер без теки, котрий повинен службу Народної Оборони, зістав іменованій міністером пошти. Мекморей з північної частини Вінніпегу не сповнилося.

НІМЕЦЬКІ ЧАСОПИСИ ПЕРЕ- СТАЛИ ВИХОДИТИ

Властители і видавці часописів в середній Німеччині рішили одноголосно застановити видавництво часописів в телеграфічному пору. За причину цього рішення подали, що друкарі домагаються великої заплати.

Кілько є колоністів на західно- українських землях?

Польські газети, як "Тонек" і інші, начислюють, що на західно-українських землях є понад двісті тисяч колоністів. Коли почислити, що колоніст не засідає сам, а бере з собою, приміром брата й сестру, жінку й дитину і т. д., то на такий спосіб є на українських землях, що підійшли під Польщу, близько один мільон.

"Я Є ОРЕЛ! Я Є ОРЕЛ!"

Минулого тижня в четвер якийсь чоловік, що приїхав до Вінніпегу на жнива, стояв на Мейн вулиці, махав руками, немаче крилами, а при тім кричав: "Я є орел! Я є орел! Піднесуся на крилах у воздуху, а відтак спущусь на свою паству." Так він кричав по Мейн вулиці, аж опинився в поліцейській стації. Інспектор тверезості тільки поглянув на "орла" і його руки, сейчас пригадав собі, що горівка, якою вживав, має свою спеціальність. Бо кожна горівка, цебто самогонка, має свою спеціальність. Чоловік улетівся одною — буде рачкувати. Під впливом другої буде бігати доволі телефонічною стопу. А під впливом іншої буде уявляти собі, що він орел. Орел... Орел... думав інспектор і пригадав собі, що був один чоловічок, котрий виводив таку орлину самогонку. Він звався Макс Шанюк, і перед кількома місяцями відкрив його самогонний апарат і його самого покарано. Невже, думав інспектор, що лишилося дещо самогонки Шанюкського, або може він знова почав стару роботу. Підімо, поглянемо. Макс Шанюк має величку фарму близько Транскоуї. Туди й пішов інспектор. На велике зачудування знайшов там цілу машинерію в повному русі. Поєдність машинерії — сто гальонів денно. Макс опинився під ключем. Коли так орлині крила, Макс полюбив гень-гень далеко від від ниххих пазурів поліції.

ЧЕРВОНА АРМІЯ І ТРОЦЬКІ.

До Константинополя прибув один із б. офіцерів червоної армії, Костяков, відносячи від політичних переслідувань. Костяков оповідає, що особистий секретар Троцького складається із 40 осіб. Частина секретаріату Троцького занята виключно писанням брошур на різні військові та економічні теми. Троцький подає тему, секретаріат пише брошуру, а Троцький подає її під своїм іменем. Справами військового комісаріату завідує Скляньський і б. царський генерал Балтський. Сам Троцький бере участь тільки у головних нарадах, та у всіх військових парадах. Симпатії армії до Троцького упали, а виступив командний склад відноситься до нього ворожо і навіть собі з його проектів і планів. Особиста сторожа Троцького складається з найкращих військових частин. Костяков вживає, що Троцький найбільше бажувати з усіх комісарів. Велику роллю в організації армії грає Скляньський, а не Троцький.

97 майнерів згинувло в Кемерері

Кемерер, Вайомінг, 15. серпня. — Ратункова робота коло добування тіл з копальняного заводу "Кемерер Кол Ко. Майн" вже покінчилася і заряд копальні видав заяву, що число погиблих майнерів вноситься 97. Одного тіла ще й досі не добули. Вратовано 37.

Ціле місто витягає як один міл жалоби. Причина вибуху ще й досі не відома.

Пиво на продаж у Манітобі з початком бересня.

В перших днях вересня можна буде купити вже правдивого пива в Манітобі. Так оповіст авторней дженерал Крейг. Хто купить собі позволення (перміт) від правительства, котре коштує одного долара річно, буде міг доставити пиво з бровару.

ТАЙФУН В ГОНГ КОНГ

Страшний вихор Тайфун навідав портове місто Гонг Конг в Китаю і забрав багато жертв в людях. Досі знайдено сто осіб утоплених, а сто забитих поваленими будинками. Богато кораблів затопилося. На публичних площах повиривав вихор дерева з корінням, зірвав теж дах з католицької каплиці. Кілько людей згинувло, поки що не знати.

ВИБОРИ В ІРЛАНДІ

Незабаром відбудуться вибори в Ірландії. Всіх послів виберуть 153. На кожний виборчий округ випадає около трьох кандидатів. Кожний кандидат є зобов'язаний зложити кавшіу в сумі п'ять сот доларів. Републіканці рішили брати участь у виборах.

Кралуть як круки.

В Польщі справдішній рай для злодіїв. Невідомі злодії укралі з катедр в Гнезні мощі св. Войтіха, найстаршіх реліквій католицької Польщі.

Німеччина перестала платити відшкодовання.

ПАРИЖ, 13 серпня. — Уступивши німецький канцлер Кунно останнім своїм урядовим актом заявив аліантам, що Німеччина перестала з дня 11. серпня платити всієї війні військовим аліантам, себто усім без винятку, а не лише тим які беруть участь в окупації німецьких провінцій над Реном. За причину такого кроку подана неможливість плачення. Кажуть нота Кунна, що далі плачення відшкодовання мусіли викликати повну руйну краї.

Польські жандарми гуляють.

Жандарм Чернішин в Куликіві устроїв собі в куликівській постанції місце катування людей. Невдовзі привіз Степан Виховець з Зіболок до Кулика на продаж дуба. На місці заклали його жандарми Чернішин і Лопата, казали завести дуба перед постанцію і там кинути. Коли Виховець запропонував, кажучи, що дуб його жандарми кинули на нього і зі словами, "ти злодій, то краще дуб", побили його по лицю до крові. Потім скочили йому руки і завели на постанцію. Що там діялося, не треба й згадувати. Придурені зойки неслися на вулицю. Жандарми колбями зломали кість у рамени. Кров, що залилася катованого, жандарми витирали і далі катували. Скатованого віддали в арешт. Звідтам відставлено його до шпиталю в Жовтві, де лежить до нинішнього дня.

Нагі суди в Галичині функціо- нують даліше!

В польській "Дневнику Законів" надруковано розпорядження ради польських міністрів про продовження в Східній Галичині нагалих судів до кінця 1923 року.

ДЕ ВАЛІРА УВ'ЯЗНЕНИЙ

З Лимеріку, в Ірландії доноситься, що провідник африскських республіканців, Де Валіра, зістав ув'язнений підчас промови на мітинг виборчим. Підчас зборів військово окружило будинок, відтак увійшло до середини і ув'язнило Де Валіру. Присутні на мітингу на вид уоруженого війська повтікали. Де Валіру перевезено під охороною війська до Дублина.

МЕДИЦИНА НА ВОЛОССЕ

В Чикаго знайшла поліція великий склад медицини на пострі волосся. Було там около 30,000 півквартових бутельок. Цей медицини вистарчилоби для всіх лисих в Чикаго на довгі роки. Коли поліція аналізувала цю медицину, знайшла, що в ній є 93 процент алькоголю. Якби такою сильною медициною помастити лідову в черевку, то певно порослаби волоссям. Очевидно бутлегерів замкнуло під ключ.

ХІТРИЙ ПОЛЯЧОК

Оноді приїхало до Вінніпегу 10 емігрантів з Угорщини. Скоро висіли з залізничної приступи до них якийсь Полячок і обіцяв знайти їм роботу на фармах. Зажадав від них грошей на тикет. Емігранти з довірем зложили йому всі свої маєтки в сумі 73 доларів і ждали свого опікуна що приїде з тикетами. Вони ждуть його по нинішній день, голодні, без цента при душі.

ВИЛИВ ВИСЛИ В ПОЛЬЩІ

З Берліна доносять, що наслідком страшної бурі виділя ріка Висла і в Польшу, шістьдесять миль від Варшави двайцять вісім осіб утопилося. Виліт ріки наробив великої шкоди.

Жахливе положення культур- них робітників на Великій Україні.

До Львова вернув один з наших репатріантів, що довгий час вештався по Україні і подав оські вісті:

Зима з двайцять першого року на другий була страшна. Люде одберилися головно з чобіт. Колись могли люде ходити, годі в онучках і подертих калошах. Щоби прожити, випрошували одіжку і посудину. Минулого року, завдяки посилкам через АРА, положення поліпшилося, не можна однак сказати, що культурні робітники були ситі. Недодали і всі вигладають як з хреста зяїті.

Члени Академії хотіли прихати до Галичини, думку сильно підіплав народний комісар освіти, Гринько, але його, як "націоналіста" усунуто і зреалізувати думку було неможливо. У членів Академії не було грошей на виїзд. Вони й так мало не помирали з голоду. Вихати з Києва, хоч би на сто верстов, було тяжко, хіба пішки на прошенні по селах хліба. Та ледви, чи був би живий той, хто вибрався в таку дорогу.

Окрім культурних робітників діставали й другі посилки через АРА. Дари розділював спеціальний комітет дуже сумлінно. Обділювано ними також родини, що не мали ніяких заробітків, для котрих ринки праці були замкнені.

Культурні робітники дуже мало заробляють. Професори університету, члени Академії, дістають місячно два до три рублі передвоенної валюти, отже стільки що заробляє робітник фізичною працею в двайцять мінутах. Жити з того годі. Я бачився на виїзді з культурними діячами, котрі вели подякувати львівському Комітету за дари. Всі однак затрівожені, що посилка устане. Що тоді буде? Погинемо з голоду, а з нами вже в могилу українська культурна робота. Як би був можливий виїзд, каже один, а я міг заробити за кордоном місячно більше як 5 карбованців золотом, виїхавби негайно. Та що про це думати... Мабуть доведеться тут згинувати.

А політичні відносини? Терор. Люта епоха гарних снів і поганих вчинків!

НАЗВИ АМЕРИКАНСЬКИХ МІСЦЕВОСТЕЙ

В Америці повстає що року багато нових осель. То поселяються десь густіше, то відкривають якісь копальні, то накінці на якійсь пустарі, де є вигідні природні усявія збудують фабрики і біля неї виросте містечко. Такі нові поселення приходиться якось назвати. Та щоб при тому не було лишнього баламуцтва та щоб не намножувалося надто багато місцевостей одної назви, видано закон, по якому в однім стейті не може бути більше як один містечок з даним іменем. Через дописування по ній у скорочування назви стейту виключається можливість, щоб її змінили з такою місцевістю десь в другім кутку Америки, а рівночасно улегчується праці почтовим урядам при доставі листів.

Та цей закон не перешкадає, щоб деякі імена повторилися у кількох стейтах. І хоч є лиш один Нью Йорк, один Сан Франсиско і один Нью Орлінс, то вже є два Шікаго, шість Філадельфій, сім Дітроїтів, двайцять два Бофала, двайцять п'ять Клівлендів та двайцять вісім Вашингтонів.

На 52,000 почтових урядів у Злучених Державах сорок три назви повторюються більше чим 23 разів. Найчастіше називано нові оселі іменем "першого почтового управителя" Франкліна і в 48 стейтах є 31 міст і містечок, які називаються Франклін. Далі йде Клінгтон у 30 стейтах, Честер у Арлінгтон у 29, Вашингтон у 28, Трой, Сейлем, Медисон, Маріон, Манчестер і Клейтон у 27, Глівуд, Кінгстон, Нюпорт, Ашленд, Сен тервіль і Клівленд у 25 і т. д.

Звичайно самі мешканці нової оселі дають їй нову назву. Вони обірали посилають що назву на затвердження до Уряду Злучених Держав. Та один раз случилось, що християнським батьком для одного містечка в Миссурі стало саме правительство.

Жителі одного "лейзау" післяли на затвердження якусь назву, про яку показалося, що вона вже є в тім стейті. Післяли другу — те саме, придумали третю, теж не годилися. На це го послідовного листа дістали від повіди, що "це не дуже дивно (по англійськи: некою), що вони не в силі придумати підходячої назви." На те писмо батьки міста відповіли в свою чергу: "Приймаємо вашу думку і годимося на назву "Дивне." З того часу й існує в стейті Міссурі містечко Пеколіер, Мо.

Интересно теж, що дуже часто приймаються імена президентів Злучених Держав, як назви місцевостей. Крім згаданих вже Вашингтонів, Медисонів та Клівлендів є ще 24 Лінколнів, 24 Монровів, 23 Вільсонів, 13 Рузвельтів, 15 Адамсів, 12 Тефтів і 5 Гардінгів. Крім того го люде люблять такі назви як Юріка (від грецького слова "тверека", яке значить "я найшов"), яких є 22, Едвардо 15, та Говл — Надія теж 15.

Багато назв привезли зі собою емігранти, які давали своїм новим оселям імена міст та великих людей у покинутій батьківщині. Зяїти й повстало 18 Парижів та Женев, 17 Берлінів, 12 Москв, 11 Віднів, 6 Пеків, 2 Бруксів та ціла низка Петроградів, Римів, Сиракузів, Лондонів, та Толедів. Робили те саме й Українці і звідси маємо 11 містечостей з назвою Одеса, Київ у Норт Дакоті, Мазепу у Міннесоті, та ще на сьогодні, певно якогось кохання, два містечка Олена.